

Zelfsturing in Venray

We doen het samen

“Je moet natuurlijk wel een beetje slim het werk inschatten en je eigen grenzen kennen. Wij hebben vooraf goed gekeken welke zelfwerkzaamheden ook echt door het dorp uitgevoerd konden worden.

Dus de groenstructuur wel, de aanleg van wegen niet. Maar ook het beheer na oplevering gaan we niet doen, want we hebben er domweg niet de capaciteit voor.”
We praten met Theo Zeger, voorzitter van de dorpsraad Merselo, Venray en eigenaar van een hoveniersbedrijf in Oirlo.

De dorpsraad is op dit moment druk met de uitvoering van het zelfsturingsplan Grootdorp Merselo, het eerste dat december 2012 akkoord kreeg van de Venrayse gemeenteraad.

Het zelfsturingsplan komt niet uit de lucht vallen. In 2004 is er al een Dorpsomgevingsplan gemaakt door de dorpsraad Merselo.

De uitgangspunten, benoemde kwaliteiten en de gebiedsgerichte aanpak ervan heeft de basis gelegd voor de structuurvisie Dorpsontwikkelingsplan Merselo (2011). Het dorp heeft een kenmerkende lintbebouwing, verschillende goede voorzieningen en monumenten, en een prachtig groen karakter dat ook versterkt wordt door de intieme band met het ommeland. Maar nu zijn deze kwaliteiten niet meer goed zichtbaar. Eén van de uitvoeringsprojecten van

het DOP Merselo is de herinrichting van de straat Grootdorp. Deze belangrijke straat oogt sleets, met een weinig karakteristiek straatbeeld en nauwelijks ruimte voor langzaam verkeer. Terwijl Grootdorp eigenlijk een visitekaartje voor het dorp moet zijn, met de bijzonder molen, de weiden en velden van het buitengebied en het dorpshuis/sportcentrum als trekkers.

Onderhandeling

Toen de gemeente Venray van start ging met zelfsturing was de dorpsraad er dan ook als de kippen bij om de herstructurering als plan in te

Eén van de uitvoeringsprojecten van het DOP Merselo is de herinrichting van de straat Grootdorp

brengen. Goed gedragen en met een helder aanbod wat betreft de eigen inbreng. Want zo werkt zelfsturing in Venray: dorpsraden kunnen voor hun verbeterplannen gemeentelijk budget krijgen, mits zij laten zien wat het draagvlak is en vooral dat er ook zelf geïnvesteerd wordt. Dat laatste kan in geld maar ook in natura, ofwel door zelf een deel van het werk uit te voeren. Die uren worden door de gemeente vervolgens vertaald in euro's. [over zelfsturing in

Het is een hele klus om twee soorten werkzaamheden op elkaar af te stemmen. Bewoners werken ook in het weekend of in de namiddag, niet precies de momenten dat professionals aan de slag zijn.

Venray – zie kader]

Bijzonder aan het zelfstuuringsplan Grootdorp Merselo is de onderhandeling tussen werkgroep (die de dorpsraad vertegenwoordigt), gemeente en aannemers over de uitvoeringsfase. Want hoe regel je nu dat inwoners ook echt hun werk doen, hoe stuur je de aannemers aan, wie neemt de besluiten tijdens de bouwvergaderingen? Allemaal heel praktische vragen waar de partijen uit moeten komen en die essentieel zijn voor deze vorm van co-creatie en burgerparticipatie in het fysieke domein. Gemeente Venray en de dorpsraad Merselo werken samen op basis van de overeenkomst, die zij medio 2013 met elkaar aangingen.

Gunnen op Waarde

Het begint bij de aanbesteding. Natuurlijk moet de gemeente Venray voldoen aan de wettelijke aanbestedingsregels, maar hoe regel je de samenwerking met de bewoners? Sven Niewerth, procesbegeleider van de zelfstuuringsplannen, geeft aan hoe dat verlopen is. Er is aanbesteed middels het gunningscriterium EMVI en daarbij is de methode Gunnen op Waarde gebruikt. Alle inschrijvingsstukken zijn anoniem ingediend. Naast de inschrijfsom is ook het samenwerkingsplan meegenomen in de beoordeling. De beoordelingsjury bestaat uit twee ambtenaren en drie burgers, uit de werkgroep DOP Merselo. "Uiteindelijk heeft het samenwerkingsplan de doorslag gegeven in de keuze van de aannemer, wat de

grote invloed van de bewoners laat zien", vertelt Niewerth.

De werkgroep sturen de aannemer niet zelf aan, dat doet de gemeentelijke directievoerder John Drabbels. We horen in één van de bouwvergaderingen, dat deze het aannemerswerk en het bewonerswerk goed gescheiden houdt. Anders is het onmogelijk om de aannemer te controleren en het werk goed opgeleverd te krijgen. Maar dat geldt ook voor de zelfwerkzaamheden van de inwoners. Het blijkt ook een hele klus te zijn om de twee soorten werkzaamheden goed op elkaar afgestemd te krijgen. Bewoners werken ook in het weekend of in de namiddag, niet precies de momenten dat professionals aan de slag zijn.

Wegingscriteria

Meer verantwoordelijkheden voor burgers betekent in Venray, dat inwoners primair zelf verantwoordelijk zijn voor de kwaliteit van hun woon- en leefomgeving en dat de gemeente initiatieven faciliteert door belemmeringen weg te nemen of te helpen overwinnen.

Oftewel: voorwaarden scheppen dat inwoners ook echt zelf de verantwoordelijkheden nemen bij het realiseren van projecten uit de dorpsontwikkelingsplannen. Dat proces op gebiedsniveau heet zelfsturing. Om te kunnen beoordelen of een zelfstuuringsplan voldoende gemeenschapsonwikkeling stimuleert en dus aanspraak kan doen op gemeentelijk budget hanteert Venray vijf wegingscriteria, die ieder voor 5 punten scoren.

- Draagvlak
- Bijdrage aan de leefgemeenschap
- Inzet door de gemeenschap
- Sociale/economische/ecologische duurzaamheid
- Bijdragen aan demografische processen

Voldoet een plan aan de criteria en krijgt het een score boven de 18 punten, dan worden gemeentelijke middelen beschikbaar gesteld. De inzet van eigen zelfstuuringswerkzaamheden wordt bepaald door het dorp zelf. In de beoordeling wordt pas duidelijk of dat ook voldoende is voor een goede score. De gemeenteraad neemt het besluit om middelen aan de plannen te koppelen.

*Theo Zegers (voorzitter dorpsraad)
We hebben goed gekeken wat we zelf konden doen. Groenstructuur wel, aanleggen van wegen niet.*

sche en financiële aspecten van een herinrichtingsplan. Maar bewoner van Merselo bleken prima in staat om deze kennis ook op te doen." Daarbij hoort ook toegeven als je iets niet weet, vindt Niewerth.

Persoonlijke aandacht

Theo Zeger is tevreden over het traject tot nu toe. "In het begin was het voor zowel de ambtenaren als de werkgroep even zoeken naar de 'nieuwe' rol in het geheel. Omdat zowel John Drabbels als Sven Niewerth open en zonder hoogdravendheid in het geheel stonden, was het mogelijk om de zakelijke dingen zakelijk te benaderen en daarnaast ook los

Man en paard benoemen

Ondertussen is de fasegewijze uitvoering halverwege en maakt de gemeente Venray de balans op van dit bijzondere co-creatie project, dat ook de pilot is voor alle volgende fysieke zelfsturingsplannen. Niewerth noemt als eerste leerervaring dat het noodzakelijk is om alle zaken bij zo'n zelfsturingsproject concreet te maken, want, zo is nu zijn ervaring: "Alles dat niet met man en paard benoemd wordt, komt bij de gemeente te liggen. En dat is niet de bedoeling bij zelfsturing." Het helpt ook enorm om verwachtingen goed te managen. "Ik denk dat het een natuurlijke neiging is van burgers om verantwoordelijkheden en risico's bij de gemeente te leggen. Juist bij

Toen de gemeente Venray van start ging met zelfsturing was de dorpsraad er als de kippen bij

Open en eerlijk naar elkaar zijn helpt de samenwerking enorm. Vooral ook omdat er van nature een soort wantrouwen is tussen overheid en burgers.

zelfsturingsplannen is dat niet vanzelfsprekend en daar wijzen wij de bewoners voortdurend op." Ook de communicatie tussen professionals en burgers kan beter. Vaktermen uitleggen, anders ontstaat er een kloof met de bewoners. Open en eerlijk naar elkaar zijn helpt de samenwerking enorm. "Vooral ook omdat er van nature een soort wantrouwen is tussen overheid en burgers. Vooraf neemt de gemeente aan dat bewoners onvoldoende kennis en kunde hebben van de techni-

met elkaar om gaan in de wetenschap dat we met iets nieuws bezig waren." Ook constateert Zeger dat de dorpsraad en werkgroep vooraf nog meer informatie en overleg met aanwonenden en andere betrokkenen mogen geven. "Wij hebben de hele impact van het werk ook niet overzien en daardoor wat gemakkelijk zaken voor 'normaal' en wel bekend aangenomen. Gebleken is dat de betrokkenen veel meer vragen en onduidelijkheden hebben dan wij als dorpsraad verwachten en bedenken." Maar daardoor hebben de betrokkenen wel 'persoonlijke' aandacht gekregen en dat was ook wel prima, vindt hij.

Lees, praat en doe mee

Dossier Burgerparticipatie verbindt mensen en kennis

Onder de noemer Dossier (Burger)Participatie verzamelt, bundelt, bespreekt en verspreidt Acquire Publishing in samenwerking met Maarten Bosman en Mark Verhijde kennis en ervaringen op het thema burgerparticipatie. Uitgangspunt daarbij is dat de eindgebruikers, de bewoners, een veel grotere rol gaan krijgen in het publieke domein. Dat heeft allerlei gevolgen, voor gemeenten en voor bedrijven die actief zijn in de openbare ruimte.

Het dossier Burgerparticipatie is bedoeld om te verkennen wat die consequenties kunnen zijn en de partijen te helpen met praktische kennis en inzichten en vooral met bruikbaar participatiegereedschap. Het Dossier Burgerparticipatie gaat van start met een bijdrage in deze editie van Straatbeeld over het Zelfstuuringsplan Grootdorp Merselo in Venray. Hoewel de gemeente al veel ervaring heeft met diverse vormen van burgerparticipatie is het Zelfstuuringsproject compleet nieuw. Want dorpsraden en inwoners kunnen niet alleen hun eigen plannen indienen en daarvoor gemeentelijk budget ontvangen, ook bij de uitvoering gaat zelfsturing ervan uit dat men zelf de handen uit de mouwen steekt. Hoe dan de samenwerking tussen gemeente, aannemers, dorpsraad en inwoners verloopt, kunt u lezen in dit artikel.

Activiteiten in 2014

Acquire Publishing faciliteert en inhoudelijk deskundigen Maarten Bosman en Mark Verhijde stimuleren de uitwisseling van kennis, ervaringen en visies op dit thema. Dat gebeurt onder meer via:

- Het boek 'Regel die burgerinitiatieven' dat onlangs is verschenen bij Acquire Publishing.

- Het online Dossier Participatie dat Acquire Publishing op korte termijn lanceert op haar vernieuwde online platform.
- De ParticipatieKamer tijdens de Week van de Openbare Ruimte (7 t/m 11 april) waar op elk van de vijf Themadagen praktijkvoorbeelden de revue passeren.
- Artikelen, columns en interviews in onder meer Straatbeeld, Stedebouw & Architectuur en Platform BuitenSpelen.
- Leerkringen in de regio waar kennis wordt gebracht en gedeeld.
- Een BeNeDu-Participatiereis om internationale contacten aan te halen én kennis uit te wisselen met onze burens.

Boek(presentatie) Regel die burgerinitiatieven op 7 maart

Op 7 maart 2014 organiseert Acquire Publishing met Pakhuis de Zwijger in Amsterdam de boekpresentatie van het rapport Regel die Burgerinitiatieven. Het boek is het eindresultaat van het onderzoek Burgerinitiatieven en Aansprakelijkheid, dat zij in 2013 uitgevoerd hebben in opdracht van het Ministerie van BZK. De centrale vraag hierbij is of (en zo ja hoe) aansprakelijkheid belemmerend werkt voor bottom-up initiatieven waar gemeenten mee te maken hebben. Voor meer informatie, zie de aparte aankondiging in dit blad en op www.staatbeeld.nl

Mark Verhijde

"Onderbouwd met feiten, cijfers en verhalen zetten we samen een realistische koers uit en gaan aan de slag. Hart en handen aan de stad!"

Contactgegevens

Mark Verhijde – Interim program-
mamanager en adviseur stedelijke
ontwikkeling
M +31 652653005
E mark.verhijde@gmail.com
W www.markverhijde.nl
L [https://www.linkedin.com/in/
markverhijde](https://www.linkedin.com/in/markverhijde)

Maarten Bosman

"Sommige gebaande olifantenpa-
den werken niet meer. Juist nu valt
er veel te regelen. Ik word geluk-
kig wanneer ik nieuwe paden mag
verkennen."

Contactgegevens

Maarten Bosman – Adviseur
stedelijke ontwikkeling
M +31 616448119
E m.bosman@ruimtelijkplan.nl
W www.maartenbosman.nl /
www.ruimtelijkplan.nl
L [http://nl.linkedin.com/in/
maartenbosman](http://nl.linkedin.com/in/maartenbosman)